

Els informatius de Canal 9 en l'etapa sota la direcció de Rosa Vidal. Un estudi mitjançant la tècnica Delphi

TV News of Canal 9 under Rosa Vidal's Direction. A Study Using the Delphi Method

Carlos López Olano
Carlos.Lopez-Olano@uv.es
Universitat de València

Recibido: 15/02/2016

Aceptado: 28/03/2016

RESUM

En l'última etapa d'RTVV abans del tancament, sota la direcció general de Rosa Vidal (abril-novembre 2013) es va produir —segons diversos autors— una obertura informativa i un increment de la pluralitat inèdit en els últims vint anys. Aquest intent de recuperar les bases del servei que ha de caracteritzar les televisions públiques —la independència periodística i el subministrament d'un relat informatiu de qualitat— va durar no va arribar a set mesos, en ser truncat per l'abrupte final de l'emissora ordenat el 5 de novembre del 2013. La voluntat de rescatar el prestigi dels informatius va coincidir amb el desig de recuperar la transparència i la governança, i a través d'aquests la confiança i l'audiència d'una televisió enfonsada en un endeutament brutal i una espiral de corrupció continuada durant els últims anys. L'aproximació a aquesta última etapa convulsa es fa mitjançant l'ús d'enquestes de tipus Delphi, realitzades a un panel d'experts seleccionat. El grup en el qual se centra l'anàlisi està format per gestors, supervisors que van fer la seua tasca des del Consell d'Administració, i representants dels treballadors.

PALABRAS CLAVE

televisió informativa, informatius, pluralisme polític, Canal 9, Delphi

ABSTRACT

In the last stage of RTVV before closing, with Rosa Vidal as general director of the broadcasting station (April-November 2013), according to some authors there was a not expected increasing of plurality never seen in the last twenty years. This attempt to recover the basis of the service, which should characterize public television —journalistic independence and the fact of providing an informative narration of quality— lasted only seven months, just before the abrupt end of the broadcasting ordered on November 5th 2013. The intention of managers was to recover the prestige of the news programmes, and to restore transparency and governance in the channel. And through them, to get the rising of the confidence, and the television audience buried in a brutal debt and in a continuous spiral of corruption in recent years. The approach to this last stage is done using Delphi type polls, conducted by a selected panel of experts. The group that focuses the analysis consists of managers, supervisors that performed their task from the Board of governors, and representatives of workers.

KEYWORDS:

TV information, news, political pluralism, Canal 9, Delphi

1. INTRODUCCIÓ I ESTAT DE LA QÜESTIÓ

El tancament singularitza Radiotelevisió Valenciana (RTVV) –comparteix amb l'Ellinikí Radiofonía Tileóراسi (ERT)¹ grega el dubtós honor de ser les úniques televisions públiques de tot Europa de les quals es van clausurar les emissions– i posa el colofó a una etapa emmarcada per la crisi general i que es caracteritza pel descrèdit de la televisió pública, cosa que justifica, segons alguns, la desaparició, o almenys la jivarització de les seues estructures i pressupostos. Hi ha algun autor que veu fins i tot una intencionalitat clara de tancament en aquest deteriorament tan profund i continuat de l'empresa pública, de manera paral·lela al que es produeix a Radiotelevisión Española (Zallo, 2015: 97). Però la situació no se circumscriu tan sols a Espanya. Per tot Europa bufen corrents similars: "Attacks on PSM [Public Service Media] have been fuelled by legitimate concerns caused by economic turmoil within media industries following sharp declines in advertising revenue and consumer spending" (Lowe i Steemers, 2012: 4).

La seua abrupta fi converteix Canal 9 en paradigmàtica. De la despesa i l'endeutament desmesurats, de la mala gestió, de la manca de pluralitat dels informatius. Els sindicats i els comitès de redacció van deixar constància repetides vegades de la seua mínima independència informativa respecte als governs de la Generalitat (UGT RTVV i Agr. de periodistes de la UGTPV, 2010; Comitè d'informatius d'UGT, 2005; Comitè de Redacció d'informatius RTVV, 2003; 2001; 2000; 1999; 1998; 1997). El deteriorament del servei públic es va convertir en endèmic:

Continuaba siendo la programación del desprecio del pluralismo y la libertad de expresión, de la censura y la falsedad, del sectarismo editorial, de la sobreexposición y el ocultamiento, de la minimización de la agenda política, diseñada publicitariamente para el PPCV, del calendario de fiestas y citas deportivas, de la hibridación negra y rosa, de entretenimiento berlusconiano (Gavaldà Roca, 2014: 3).

D'acord amb Miquel de Moragas i Emilio Prado, "definir la Missió del Servei Públic és la clau del debat sobre la legitimitat de la televisió pública" (2000: 91). I en la definició d'aquest servei públic té una responsabilitat important l'adequada pluralitat dels serveis informatius de la cadena.

L'etapa temporal a la qual se circumscriu el present estudi és la compresa entre el 9 d'abril del 2013, quan es va incorporar Rosa Vidal com a directora general de RTVV, fins al 6 de novembre del 2013, quan va presentar la seua dimissió després que el president de la Generalitat Alberto Fabra prengués la decisió de tancar la televisió autonòmica. El relleu de gestors a Canal 9 va ser precedit per un canvi legal important. L'horitzó regulador espanyol ha experimentat en els últims anys modificacions substancials, tant pel que fa a la televisió privada com pel que fa a la pública, a l'estatal i les autonòmiques. Des del canvi de tarannà en la primera legislatura del president José Luis Rodríguez Zapatero, que va permetre avanços significatius en els instruments que teòricament han de garantir la independència de les televisions públiques, fins a la degeneració continuada que ha executat el Partit Popular en els últims quatre anys

¹ La ERT, la corporació de radiodifusió pública de Grècia, va estar tancada des del 12 de juny de 2013, fins el 4 de maig de 2014, quan el govern d'Alexis Tsipras la va reobrir.

de legislatura (Gavaldà Roca, 2014; Bustamante, 2010, 2012 i 2013). Concretament a la Comunitat Valenciana, la Llei 3/2012 de 20 de juliol, de la Generalitat, d'Estatut de Radiotelevisió Valenciana i que substituïa la Llei de creació 7/1984, es va aprovar mentre es produïen les converses sobre l'ERO amb el Comitè d'empresa d'RTVV. Un moment difícil, sens dubte, però també una època de regeneració, amb el desig d'alleugerir l'estructura, poder aconseguir per fi l'estabilitat pressupostària gràcies al Mandat-marc i al Contracte-programa, i recuperar el prestigi i l'audiència perduts al llarg de 20 anys d'emissions. És a dir, una operació calcada a la remodelació que anys abans, a partir del 2006, havia efectuat la referència per a totes les televisions autonòmiques: RTVE.

El nou estatut d'RTVV naixia, això sí, amb polèmica; es va aprovar sense consens amb l'oposició, amb el vot únicament del Partit Popular, i a més: "En el caso de la Ley valenciana ese primer Mandato-marco se incorporaba directamente a la propia Ley como una disposición adicional, lo que ha impedido que hubiese una discusión específica sobre cuáles serán los objetivos generales y las líneas estratégicas" (Soriano, 2014: 279). El debat i la proposta inicial s'haurien d'haver produït en les Corts Valencianes, segons alguns autors, que han descrit el fet com una "evidente usurpación de esta potestad del órgano parlamentario a favor del ejecutivo" (Linde Paniagua, Vidal Beltrán i Medina González, 2013: 358).

Amb l'aprovació de la nova empresa SAU –Societat Anònima Unipersonal– va arribar com a directora general Rosa Vidal, que immediatament va nomenar el seu equip de confiança. En l'antiga empresa quedaven els deutes, i, almenys en principi, els problemes generats amb el brutal alleugeriment de la plantilla per mitjà d'un ERO que després un jutge va declarar nul. També hi va haver intenció, i aquesta és la nostra hipòtesi de treball, d'incrementar la transparència i deixar enrere la parcialitat dels informatius, tan habitual en RTVV que semblava ser-ne part consubstancial. La nova etapa va ser tan curta que la seua mateixa brevetat impedí comprovar com hauria evolucionat a mitjà termini, però diversos autors coincideixen que sí que es va produir aquesta obertura: "Se suponía que la plantilla superviviente en la reconversión a SAU, [...] iba a ser cómoda para el PP. Lo cierto es que no ocurrió así. Empezó a hacer informativos más neutrales y debates más plurales que disgustaron profundamente a la cúpula del PP valenciano" (Zallo, 2015: 104); "En la época correspondiente a la directora general Rosa Vidal los periodistas gozaron de una considerable libertad informativa. Se daban las noticias sin cortapisas y de la forma más imparcial posible" (Gil Puértolas, 2015: 255). I per al Col·lectiu Ricardo Blasco: "La nova empresa rebatejada com NOU va tenir poc temps de funcionament, si bé, per primera vegada, semblava que predominaven els criteris tècnics, el rigor econòmic i documental i s'iniciava un període de transparència..." (2014: 84). El nostre objectiu és esbrinar si efectivament es va produir aquesta apertura i llibertat en eixe temps.

L'estudi deixa fora de l'anàlisi l'etapa posterior a l'anunci de tancament i consegüent dimissió de Vidal i el seu equip. La incompetència del govern de la Generalitat Valenciana va quedar palesa en el fet que el tancament definitiu es demorés 24 dies, fins a l'apagada definitiva a les 12 hores i 19 minuts del 29 de novembre. L'estranya gestió assembleària que es va dur a terme durant aquestes setmanes, sense lideratge clar, amb reaccions visceralment de tan sols una part de la plantilla a un anunci d'acomiadament general i

imminent, van canviar les regles del joc pel que fa a aquests prop de set mesos previs, i pensem que pertinentment cal considerar aquest temps com un apart.

2. MATERIAL I MÈTODES

Per a poder analitzar aquesta etapa, s'han fet entrevistes estructurades a experts utilitzant com a base un qüestionari escrit, amb un format pròxim al conegut instrument de tecnologia social denominat Delphi, tot i que en aquest cas no és anònim ni la seua intenció final és el consens, com sol ser habitual en aquests. Però sí que "se pretende ahondar en la complejidad y la pluralidad del problema (disenso), ofreciendo un abanico de posibilidades de interpretación [...] sin renunciar al consenso" (Landeta, 1999: 134). Les diverses preguntes estan plantejades al voltant de la consideració respecte a la pluralitat en eixa etapa, incidint en preguntes generals, algunes fins i tot repetitives o coincidents, i en aspectes concrets com per exemple el canvi d'imatge de la cadena que va ordenar l'equip directiu. El qüestionari havia de ser emplenat per un panel d'experts, cada un d'aquests definit com "todo aquel individuo que pueda aportar información objetiva o subjetiva, válida para la realización de la previsión" (ibid, 1999: 21), que s'han seleccionat acuradament entre els múltiples actors que van participar des de diversos àmbits en aquesta etapa convulsa d'RTVV. Finalment es van incloure quinze candidats, que van ser requerits per a participar en la investigació.

Les entrevistes no són anònimes: molts dels entrevistats van tenir responsabilitat en els fets i altres van ser testimonis privilegiats, per la qual cosa la seua identificació contribueix a entendre les seues opinions, i fins i tot les condiona. Cal, per tant, incloure en aquesta investigació una referència de qui és qui respecte als entrevistats. La selecció dels quinze experts es pot estructurar en tres grups:

GESTORS:

PAULA MESEGUER. Secretària autonòmica de Comunicació de la Generalitat, col·laboradora directa del president Alberto Fabra, i un dels primers càrrecs que va nomenar només arribar. Va deixar el lloc tan sols quinze dies després que el president anunciés el tancament d'RTVV, al qual es va oposar. Redactora d'RTVV per oposició en excedència.

ROSA VIDAL. Directora general d'RTVV i presidenta del Consell d'Administració. Advocada de l'Estat en excedència, i sòcia i directora de l'àrea de dret públic de Broseta Advocats abans del nomenament. Després de la dimissió va tornar al seu lloc en el bufet.

SALUT PEDRÓS. Directora de Mitjans d'RTVV, número dos de l'empresa, amb un càrrec amb responsabilitat tant en programes com en informatius, per sobre del d'Esmeralda Velasco. Immediatament abans d'aquest nomenament en l'època de Vidal, Salut va ser sotsdirectora d'Informatius de Canal 9.

ESMERALDA VELASCO. Subdirectora d'Informatius Canal 9. Periodista de reconeguda experiència en mitjans audiovisuals. Ha treballat, amb diversos càrrecs de responsabilitat, a Antena 3 TV, Antena 3 Radio i Onda Cero. Va arribar a RTVV nomenada per Vidal.

MERXE PLANELLS. Cap d'Informatius de Canal 9, immediatament per sota de Velasco. Redactora amb experiència en RTVV, ja ocupava el càrrec abans de l'arribada de Velasco i Vidal.

PEPA BELTRÁN. Editora de l'informatiu 14 hores. Encara que amb més de 10 anys d'experiència en la secció de política de Canal 9, és nomenada editora per Velasco.

MIQUEL MERCADER. Editor informatiu 21 hores. Periodista també veterà a RTVV, ja era editor del mateix informatiu prèviament a l'arribada de Velasco. Aquesta el manté en el lloc.

MEMBRES DEL CONSELL D'ADMINISTRACIÓ:

RAFAEL XAMBÓ. Professor de Sociologia a la Universitat de València amb un ampli currículum en l'anàlisi dels mitjans de comunicació. Conseller d'RTVV a proposta de la coalició Compromís des del 2011, fins al seu tancament. Va ser l'únic conseller que va estar en l'etapa anterior a Rosa Vidal que va mantenir el lloc.

ROSA SOLBES. Consellera d'RTVV a proposta del PSPV-PSOE. Periodista de reconeguda trajectòria en diversos mitjans de comunicació, entre ells RTVE. Va treballar molts anys en la delegació de la Comunitat Valenciana. Primera directora de Ràdio 9 durant tan sols uns mesos. Presidenta de la Unió de Periodistes Valencians i activista feminista.

REPRESENTANTS SINDICALS:

VICENT MIFSUD. President del Comitè d'Empresa de RTVV pel sindicat CCOO, en virtut d'un pacte rotatori anual de legislatura amb Intersindical. Periodista de Ràdio 9, amb 20 anys d'experiència.

SALUT ALCOVER. També presidenta rotatòria del Comitè d'empresa de RTVV per Intersindical, i veterana redactora tant de la ràdio com de la televisió.

JOSEP MANEL ALCAÑIZ. Secretari del Comitè d'Empresa d'RTVV, pel sindicat UGT. Periodista veterà de Canal 9, on va entrar amb les primeres oposicions el 1989, des d'RTVE-CV. Va ser editor d'informatius durant l'etapa socialista.

JOSEP LLUÍS FITÓ. Vicepresident del Comitè d'Empresa de RTVV, per CCOO. Redactor veterà, promotor de l'Estatut i el Consell de Redacció d'RTVV, destinat molts anys a esports, en l'última etapa va treballar en informatius.

MANUEL CAMARASA. Membre del Comitè d'Empresa d'RTVV i representant sindical de CGT. Empleat veterà de la casa.

JOSEP LLUÍS TORRÓ. Membre del Comitè d'Empresa d'RTVV pel sindicat CSIF. Periodista amb àmplia experiència en diversos mitjans de comunicació, va ser director d'Informatius de TVE-CV i del diari Mediterrani, i va recalcar en els últims anys a Canal 9 i Ràdio 9 com a presentador de diversos espais. En el moment de dur a terme les entrevistes, era secretari autonòmic de Comunicació de la Generalitat Valenciana.

D'aquests quinze experts, tot i que inicialment tots van acceptar participar en la investigació, hi va haver dos que finalment van refusar ser entrevistats. Es tracta de Salut Pedrós i de Merxe Planells, les dues amb responsabilitats importants en la gestió d'informatius, i que significativament també les van tenir a l'etapa anterior a Rosa Vidal. Un cas singular va ser el de Miquel Mercader, que va respondre les preguntes i, no obstant això, després d'uns dies es va penedir i va demanar no participar en l'estudi. També en aquest cas, Mercader va ser editor tant amb Vidal com en l'etapa prèvia. Pel que fa a Josep Lluís Torró, tot i dir que sí, i mai canviar d'opinió, els successius ajornaments justificats amb la càrrega de treball com a secretari autonòmic just en el període previ a les eleccions, van impossibilitar la seua participació. Finalment es van utilitzar en l'estudi, per tant, 11 qüestionaris. Tots es van respondre durant el mes d'abril del 2015, just a les portes de les eleccions autonòmiques que estaven a punt de canviar el signe polític de la Generalitat Valenciana.

3. ANÀLISI I RESULTATS

Les qüestions que es plantegen en el formulari són 9 en total. Totes referides a aquests gairebé set mesos que hem acotat com a àmbit d'estudi, encara que algunes demanen comparar-la amb etapes anteriors. La primera d'aquestes preguntes entra directament en la valoració de la idea principal, si es pensa que hi va haver un canvi de tendència respecte a la pluralitat en la nova etapa de Vidal. Veiem en primer lloc les opcions, i després la selecció de respostes:

1. No, no hi va haver cap canvi.
2. Es van notar només petits canvis.
3. Hi havia una voluntat clara de renovació amb canvis profunds.
4. El període va ser massa curt: poc temps per a valorar-ho.

	1	2	3	4
Paula Meseguer			X	
Rosa Vidal			X	
Esmeralda Velasco			X	
Pepa Beltrán			X	
Rafael Xambó		X		X
Rosa Solbes		X		
Vicent Mifsud			X	
Salut Alcover	X			
Josep Manuel Alcañiz				X
Josep Lluís Fitó	X			
Manuel Camarasa				X

Els que van tenir responsabilitat en la gestió, trien clarament l'opció de defensar-la, com era d'esperar. El professor de Sociologia de la Universitat de València Rafael Xambó, sense dubte més familiaritzat amb aquest tipus de qüestionaris, tria dues opcions intermèdies en la valoració, i els representants sindicals oscil·len entre la negació absoluta (només 2 trien aquesta possibilitat), i la 4a opció, que apel·la al fet que el temps va ser massa curt.

En la segona qüestió, sobre si el canvi de tendència en informatius coincideix amb l'arribada de Vidal o es va produir abans, tan sols Paula Meseguer pensa que s'inicià amb anterioritat a la incorporació de Rosa Vidal, amb l'arribada de Fabra al Palau de la Generalitat:

	Sí	No
Paula Meseguer	X	
Rosa Vidal		X
Esmeralda Velasco		X
Pepa Beltrán		X
Rafael Xambó		X
Rosa Solbes		X
Vicent Mifsud		X
Salut Alcover		X
Josep Manuel Alcañiz		X
Josep Lluís Fitó		X
Manuel Camarasa		X

Cal recordar que Meseguer ja era en aquest temps previ, secretària autonòmica de Comunicació, i per tant, amb capacitat de decisió sobre el que passava a RTVV, i per això la seua resposta potser està condicionada per una intenció de pluralització, que per diverses raons no va arribar a concretar-se. A la resta del panel hi ha unanimitat respecte a aquest assumpte: no es va produir canvi de tendència fins a l'aterratge de Vidal. La paradoxa és que responen així, fins i tot els que en la pregunta anterior han considerat que aquest canvi no va existir.

En la pregunta 3 es fa referència al canvi d'imatge de la cadena que es va produir durant l'època estudiada. La tradició marca que cada 9 d'Octubre, dia de la Comunitat Valenciana, siga el de la presentació de la nova temporada d'RTVV. Aprofitant que coincideix amb l'aniversari de la cadena —va ser aquell dia de 1989 quan oficialment es van iniciar les emissions— i que en el món televisiu les temporades, amb els nous programes i apostes de les diferents emissores s'inicien de manera generalitzada a la tardor, Canal 9 sempre ha aprofitat aquesta data per a presentar les novetats. La del 2013 va ser especial. Tot i la crisi, l'ERO que acabava de completar-se (per la qual cosa la plantilla era mínima) i la baixa moral dels que s'havien quedat, es va decidir apostar per la renovació: es va canviar logotip, decorat d'informatius i fins i tot el nom, la marca, de l'emissora. Indiquem primer les opcions, i després les respostes corresponents:

1. Sí, era un intent de reflotar l'audiència de la cadena.
2. La intenció era bona, però no era el moment.
3. Va ser una mala idea.

	1	2	3
Paula Meseguer	X		
Rosa Vidal	X		
Esmeralda Velasco	X		
Pepa Beltrán		X	
Rafael Xambó			X
Rosa Solbes			X
Vicent Mifsud			X
Salut Alcover			X
Josep Manuel Alcañiz		X	
Josep Lluís Fitó			X
Manuel Camarasa		X	

Tant Paula Meseguer, com Rosa Vidal i Esmeralda Velasco el valoren com un intent de reflotar l'audiència de la cadena. Els dos consellers, Xambó i Solbes, ho veuen com una mala idea, així com Alcover, Mifsud i Fitó. Tant Beltrán, com Camarasa i Alcanyís creuen que la intenció era bona, però no era el moment.

La pregunta quatre enuncia clarament l'opció de "si creieu que hi va haver un canvi de tendència en informatius durant aquesta última etapa...", cosa que explicita la possibilitat de no contestar-la si no s'està d'acord amb l'afirmació:

1. No, el PP no ho hauria permès.
2. Els responsables no haurien aguantat la pressió i haurien dimitit.
3. Sí, crec que hi havia una intenció clara que fóra així.
4. No ho sabem mai.

Josep Lluís Fitó, que a la primera qüestió havia optat clarament per aquesta opció, la deixa efectivament en blanc. El grup de gestors tria clarament l'opció 3, "Sí, crec que hi havia una intenció clara que fóra així". La resta d'entrevistats tria la primera opció, que és: "No, el PP no ho hauria permès", excepte Rafael Xambó i Vicent Mifsud, que prefereixen abstenir-se i triar "No ho sabem mai".

	1	2	3	4
Paula Meseguer			X	
Rosa Vidal			X	
Esmeralda Velasco			X	
Pepa Beltrán	X			
Rafael Xambó				X
Rosa Solbes	X			
Vicent Mifsud				X
Salut Alcover	X			
Josep Manuel Alcañiz	X			
Josep Lluís Fitó				
Manuel Camarasa	X			

La cinquena pregunta introdueix una perspectiva diacrònica, i anima a qualificar amb una escala del tipus Likert, des de l'1, més negatiu, fins al 5, més positiu, la pluralitat de les diverses etapes a Canal 9. Enunciem les opcions i les respostes:

Etapa d'Amadeu Fabregat (etapa Lerma)

Etapa J. J. Bayona, J. V. Villaescusa (etapa Zaplana)

Etapa Pedro García, López Jaraba (etapa Camps)

Etapa de Rosa Vidal (etapa Fabra)

	Lerma	Zaplana	Camps	Fabra
Paula Meseguer	3	3	2	4
Rosa Vidal	3	2	1	3
Esmeralda Velasco	1	1	1	3
Pepa Beltrán				
Rafael Xambó	2	1	1	2
Rosa Solbes	3	1	1	2
Vicent Mifsud	4	2	1	3
Salut Alcover	3	1	1	1
Josep Manuel Alcañiz	3	1	1	2
Josep Lluís Fitó	2	1	1	1
Manuel Camarasa	2	1	1	2

Encara que trobem de nou disparitat en les valoracions, pràcticament tots situen l'etapa de Camps en l'1, i la de Zaplana gairebé també —tan sols Mifsud i Vidal la situen en el 2, i Meseguer al 3—. Pel que fa a l'etapa de Lerma, fins i tot Meseguer i Rosa Vidal la situen en un 3. Alcanyís, que, recordem, va ser editor en aquesta època, li posa un 3, igual que Solbes i Alcover. La resta li posen un 2. Quant a l'última etapa de Vidal els gestors la puntuen com era previsible de manera alta, entre 4 i 3, els consellers amb un 2, i els sindicalistes oscil·len entre l'1 i el 3. Ningú marca que empitjorés respecte a les precedents del PP, i tan sols dos entrevistats, Fitó i Alcover, consideren que ni va millorar ni empitjorar. L'enfocament qualitatiu d'aquests qüestionaris no quadra bé amb l'extracció de puntuacions mitjanes, habituals en els estudis quantitius, però, així i tot, en aquest cas pensem que pot ser mínimament indicatiu. El resultat de punts, en efectuar la suma total, és aquest:

Etapa A. Fabregat (presidència J. Lerma)	26
Etapa J. J. Bayona i J. V. Villaescusa (presidència E. Zaplana)	14
Etapa P. García i J. López Jaraba (presidència Camps)	11
Etapa de R. Vidal (presidència A. Fabra)	23

Tenint en compte que eren 11 entrevistats, però un es va abstenir de contestar la pregunta, el resultat màxim hauria estat de 50 punts, i el mínim, de 10. Tant l'etapa de Fabregat, com la de Vidal, quedarien rondant l'aprovat.

En la sisena pregunta, quant a la valoració de les relacions amb el Consell d'Administració, tant Meseguer com Vidal, Velasco i Beltrán l'han destacat com a molt positiva, amb valors de 3, 4 i 5, en una escala de l'1 al 5. També els consellers consultats —recordem, R. Xambó i R. Solbes, representants proposats pels partits i coalicions de l'oposició Compromís i PSPV-PSOE respectivament—, que van ser testimonis directes d'aquesta relació, en tenen una bona opinió: Xambó situa el valor en 4, i Solbes, en 3. En canvi dels sindicats, tan sols Camarasa de la CGT, la valora amb un 3. La resta oscil·len entre 2 i 1.

	Sindicats	Empleats	C. d'adm. RTVV	Generalitat	Oposició
Paula Meseguer	2	3	4	2	3
Rosa Vidal	4	5	3	3	4
Esmeralda Velasco	2	4	4	2	4
Pepa Beltrán	3	4	5	1	2
Rafael Xambó	2	3	4	3	2
Rosa Solbes	3	3	3	3	1
Vicent Mifsud	2	2	2	1	1
Salut Alcover	1	2	2	2	2
Josep M. Alcañiz	3	2	2	3	2
Josep Lluís Fitó	1	2	1	-	-
Manuel Camarasa	3	3	3	1	1

Quant a la valoració de la relació amb els sindicats, tots els sindicalistes consultats la valoren en la part baixa de l'escala, oscil·lant la forquilla entre l'1 i el 3. Cal recordar que les circumstàncies van fer que es produïren retards en l'execució l'ERO, que van allargar el procés més enllà del que era desitjable. El director general d'RTVV José López Jaraba va dimitir al desembre del 2012 adduint motius personals, just abans de signar-lo, cosa que va obligar la Generalitat a contractar ràpidament un suplent —Alejandro Reig—, donada la negativa de Vidal a incorporar-se per a prendre decisions en l'antiga empresa. La contractació d'aquest home, un fosc gerent públic a punt de jubilar-se, inaugura una successió de capítols d'esperpent polític que havia de tenir fecunda continuïtat més tard amb l'execució del tancament i l'apagada final de la televisió autonòmica. Reig es va encarregar sense escrúpols del tràmit de la signatura de l'ERO. Les primeres comunicacions d'acomiadaments a l'entitat van començar via correu electrònic, el desembre del 2012, poc després de la seua incorporació. Els primers acomiadats van ser treballadors de Nou Ràdio. Posteriorment, al gener del 2013, va ser el torn dels empleats de l'ens RTVV, i a partir de febrer, els de la televisió pública fins a finals d'agost quan acabava el termini d'execució legal de l'ERO. És a dir, des d'abril fins a agost, es van seguir produint acomiadaments que van abastar gran part del temps de gestió del nou equip. Una situació que va provocar un inevitable desgast en les relacions dels nous gestors de l'empresa amb els sindicats.

En aquesta pregunta també hi havia un apartat per a valorar la relació del nou equip gestor amb la Generalitat. És destacable que en una escala de l'1 al 5, sent l'1 el valor més negatiu i el 5 el més positiu, Meseguer valora la relació amb tan sols un 2, mentre que Vidal opta per un 3. També els representants del consell, Xambó i Solbes, la valoren amb un 3. Entre els sindicats, hi ha disparitat de criteris, amb una forquilla entre l'1 i el 3.

La pregunta set del qüestionari es refereix en concret als mecanismes que poden assegurar o almenys afavorir la pluralitat informativa en les televisions públiques. Indiquem de nou les opcions en primer lloc, i després les eleccions del panel:

1. Autoritat reguladora independent (Consell de l'audiovisual).
2. Garanties de nomenament dels membres de l'autoritat reguladora.
3. Consell d'administració de la televisió.
4. Comissions de control parlamentàries.
5. Elecció del director i dels consellers que en garantisquen la independència.
6. Mandat de director i consellers diferent de la periodicitat de la legislatura.
7. Consell i Estat de redacció.
8. Caràcter i disposició personal de directius i gestors de la televisió.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Paula Meseguer	8	7	4	5	3	1	6	2
Rosa Vidal	2	7	3	3	2	1	3	1
E. Velasco	4	5	7	8	2	1	6	3
Pepa Beltrán	5	6	7	8	1	2	3	4
Rafael Xambó	1	2	3	6	6	5	4	7
Rosa Solbes	3	4	5	6	1	7	2	8
Vicent Mifsud	4	4	7	6	2	3	5	1
Salut Alcover	2	6	5	3	1	7	4	7
J. M. Alcañiz	7	7	2	4	5	5	7	3
Josep Lluís Fitó	3	2	6	7	1	5	4	8
M. Camarasa	2	3	8	4	1	7	5	6

Podem trobar una altra vegada gran varietat en les respostes, ja que segurament, es consideren positius tots els mecanismes plantejats, encara que l'enunciat obligue a ordenar numèricament. Forçats a valorar, de 1, més efectiu a 8, menys efectiu, cinc experts trien com a primera opció que l'elecció del director i els consellers garantisca la seua independència; tres, que el mandat d'aquests tinga diferent periodicitat a la d'una legislatura política; dos, el caràcter i disposició personal de directius i gestors de televisió; i un, l'autoritat reguladora. Crida l'atenció en aquestes eleccions dels experts, la poca importància que es dona a l'organisme de regulació, considerat clau dins de les qüestions estructurals en la diversa literatura al voltant del tema quan parlem d'assegurar la independència dels informatius (CECUV, 2015, López-Olano, 2015; Teledetodos, 2015; Boix i Vidal, 2014; Bustamante, 2013; de Moragas i Prado, 2000; Tornos i Carreras, 1999). En canvi, tant l'exdirectora general, com el sindicalista Vicent Mifsud, destaquen com més important el caràcter i disposició personal dels directius.

En el qüestionari també es plantejava en la pregunta vuit si els entrevistats creuen que la televisió pública té futur. Tot i que Meseguer no l'ha contestada, pensem que es deu més a un lapsus que a una actitud intencionada; a la resta, hi ha hagut unanimitat en el sí.

	Sí	No
Paula Meseguer		
Rosa Vidal	X	
Esmeralda Velasco	X	
Pepa Beltrán	X	
Rafael Xambó	X	

Rosa Solbes	X
Vicent Mifsud	X
Salut Alcover	X
Josep Manuel Alcañiz	X
Josep Lluís Fitó	X
Manuel Camarasa	X

L'última de les preguntes del qüestionari demanava ordenar els valors que pot aportar la televisió pública. Veiem opcions i respostes:

1. Promoció de la llengua pròpia.
2. Vertebració del concepte de Comunitat.
3. Informació plural independent.
4. Transmissió de valors públics en els continguts.
5. Programació diferent que no poden aportar les TV privades.
6. Funció de model i motor per a la indústria audiovisual i cultural.

	1	2	3	4	5	6
Paula Meseguer	1	2	4	6	3	5
Rosa Vidal	1	2	6	5	3	4
Esmeralda Velasco	3	2	1	4	6	5
Pepa Beltrán	2	4	1	3	6	5
Rafael Xambó	2	4	1	5	6	3
Rosa Solbes	2	1	3	4	6	5
Vicent Mifsud	1	2	3	4	6	5
Salut Alcover	1	2	3	6	5	4
Josep M. Alcañiz	1	1	1	1	1	1
Josep Lluís Fitó	2	3	1	4	5	6
Manuel Camarasa	2	3	1	4	6	5

No hi ha hagut unanimitat, però les respostes s'han polaritzat al voltant de dues respostes: cinc experts han optat com a primera opció per la promoció de la llengua pròpia, i altres cinc per la informació plural i independent. També un ha considerat la vertebració del concepte de comunitat com el factor més important.

4. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

L'eina d'anàlisi de caràcter qualitatiu requereix interpretació. En les respostes es veuen clarament uns resultats marcats per la funció/ubicació estructural dels diferents actors, complint amb el que és esperable dels tres grups diferenciats en els quals hem dividit els integrants del panel: gestors, consellers i sindicalistes. Els gestors defensen la seua gestió, per exemple quan responen a la primera i a la cinquena pregunta, referides més directament a aquest assumpte, i en canvi tant els consellers —recordem, nomenats a proposta dels grups polítics de l'oposició— com els sindicalistes ho valoren en general de manera més crítica i negativa. Però aquesta adscripció dels participants a un grup o un altre no invalida totalment les seues afirmacions, sinó que les matisa. De les respostes es pot inferir que en general, des de tots els grups es valora com a positiva l'època de Rosa Vidal, malgrat tots els condicionants de l'execució de l'ERO que en aquests mesos es va seguir duent a terme. S'han remarcat convenientment algunes de les paradoxes a què conduïa la repetició de preguntes sobre el mateix tema: dos experts que en la primera pregunta valoren que no es va produir cap canvi pel que fa a la pluralitat informativa, en la següent responen que el canvi de tendència no va començar abans, sinó coincidint amb la gestió de Vidal, de manera que implícitament reconeixen que va existir aquest canvi.

Aquests dos panelistes recuperen la coherència en les respostes una mica més tard, quan en la pregunta 5 tornen a ser els únics que valoren numèricament de manera idèntica les etapes sota la presidència d'Eduardo Zaplana, Francisco Camps i Alberto Fabra. Les respostes a aquesta valoració de la gestió de la independència i pluralitat informativa són molt significatives: al capdavant se situen aquests dos sindicalistes ja esmentats, pertanyents a CCOO i Intersindical. A la banda contrària, com era d'esperar, tant Meseguer com Vidal i Velasco donen una valoració d'entre 3 i 4 a l'època de Vidal. Però abunden les respostes dels que se situen en el centre: els dos consellers coincideixen a valorar-lo amb un 2, respecte a les etapes precedents a les quals posen un 1, igual que els altres dos portaveus sindicals d'UGT i CGT. Un altre representant de CCOO puja a 3 la valoració de l'etapa.

La conclusió, més enllà de constatar que l'adscripció a un grup condiciona la resposta, és que considerem que l'eina ha permès traure conclusions en conjunt, intentant aproximar-se al consens característic de les anàlisis mitjançant Delphis. Amb totes les puntualitzacions aclarides en el text, amb tots els diferents i enfrontats punts de vista que se sistematitzen en l'anàlisi, pensem que es pot entendre, de la interpretació de les dades subministrades pels formularis, que sí que es va produir aquest canvi d'estil en la gestió de l'última etapa d'RTVV. Aquesta és la conclusió fonamental. El poc temps que va durar aquesta obertura és evidentment un factor que va impedir veure com hauria evolucionat a mitjà termini.

REFERÈNCIES

Boix Palop, A. i Vidal Beltrán, J.M. (2014): *La nueva regulación del audiovisual: medios, derechos y libertades*. Navarra: Thomson Reuters Aranzadi.

Bustamante, E. (2013): "El servei públic de RTVE sota el govern de Rajoy", en *L'èspill*, nº. 43, pp. 110-118.

Bustamante, E. (2010): "La contrareforma audiovisual socialista", en *Le Monde Diplomatique (en español)*, vol. febrero, pp. 4-5.

Bustamante, E. i Corredor, P. (2012): "La política audiovisual de los gobiernos de Zapatero". En: Lamuedra Graván M. (Ed.): *El futuro de la televisión pública* Madrid: Popular, p. 61-86.

Col·lectiu Ricard Blasco (2014): *Reset RTVV*. Benicarló: Onada edicions.

Comissió d'experts en Comunicació de les universitats valencianes (CECUV) (2015): *Bases per a la renovació de l'espai comunicatiu valencià i la restitució del servei públic de radiotelevisió*. Disponible a: <http://www.acicom.info/wp-content/uploads/INFORME-CECUV-v7-18-11-2015.pdf>. [2016, 3/21].

Comité de Redacció d'informatius RTVV (2003): *6ª Memòria de seguiment d'informatius*. Disponible a: <http://mildenou.com/documentos/informe6comite.pdf> [2016, 3/21].

Comité de Redacció d'informatius RTVV (2001): *5ª Memòria seguiment d'informatius*. Disponible a: <http://mildenou.com/documentos/informe5comite.pdf> [2016, 3/21].

Comité de Redacció d'informatius RTVV (2000): *4ª Memòria seguiment d'informatius*. Disponible a: <http://mildenou.com/documentos/informe4comite.pdf> [2016, 3/21].

Comité de Redacció d'informatius RTVV (1999): *3ª Memòria seguiment d'informatius*. Disponible a: <http://mildenou.com/documentos/informe3comite.pdf> [2016, 3/21].

Comité de Redacció d'informatius RTVV (1998): *2ª Memòria seguiment d'informatius*. Disponible a: <http://mildenou.com/documentos/informe2comite.pdf> [2016, 3/21].

Comité de Redacció d'informatius RTVV (1997): *1ª Memòria de seguiment d'informatius*. Disponible a: <http://mildenou.com/documentos/informe1comite.pdf> [2016, 3/21].

Comité d'informatius d'UGT (2005): *Informes sobre manipulació en RTVV, de maig 2004 a juliol 2005*. Disponible a: <http://recuperemrtvv.jimdo.com/manipulació/> [2016, 3/21].

de Moragas, M. i Prado, E. (2000): *La televisió pública a l'era digital*. Barcelona: Pòrtic.

Gavaldà Roca, J. (2014). "La calidad democrática y la regulación audiovisual. La radio y la televisión pública valenciana". En: Boix Palop A. i Vidal Beltrán J.M. (Eds.): *La nueva regulación del audiovisual: medios, derechos y libertades*. Navarra: Thomson Reuters Aranzadi, pp. 371-388.

Gil Puértolas, L. (2015): "El caso de la delegación territorial de RTVV en Castelló". En: Marzal Felici J. (Ed.): *Las televisiones públicas autonómicas del siglo XXI*. Barcelona,

Castellón, Bellaterra, València: UAB, UJI, UPF, UV (Colección Aldea Global). pp. 235-257.

Landeta, J. (1999): *El método Delphi, una técnica de previsión del futuro*. Barcelona: Ariel.

Linde Paniagua, E., Vidal Beltrán, J.M. i Medina González, S. (2013): *Derecho audiovisual*. 5ª ed., Madrid: Colex.

López-Olano C. (2015): *Los mecanismos de control de los informativos en las televisiones públicas. El caso de Canal 9*. Ann Arbor (Michigan): ProQuest.

Lowe, G.F. and Steemers, J. (2012): *Regaining the initiative for public service media*. Nordicom, Goteborg.

Soriano, E. (2014): "Medios de comunicación y controles parlamentarios". A: Boix Palop A., i Vidal Beltrán J.M. (Eds.) *La nueva regulación del audiovisual: Medios, derechos y libertades* Navarra: Thomson Reuters Aranzadi, p. 267-286.

UGT RTVV i Agr. de Periodistes de la UGTPV (2010): *Seguiment d'informatius cas Gurtel*. Disponible a: <https://docs.google.com/file/d/0B1h9AFNWan74NjEyZTE1Y2UtNDdhZi00YWE1LThiYjMtY2E0NTI3YzQyM2Yx/edit?hl=es&pli=1>; [2015, 1/23].

TELEDETODOS (2015): *Un nuevo modelo para un tiempo nuevo. España 2015: diagnóstico del servicio público de radio, televisión y servicios interactivos. Propuestas para una ciudadanía democrática*. Disponible a: <http://teledetodos.es/index.php/dictamen-2015> [2015,6/15].

TORNOS MAS, J. i DE CARRERAS I SERRA, L. (1999): *Las autoridades de regulación de lo audiovisual*. Madrid etc.: Marcial Pons.

Zallo, R. (2015): "Razones e implicaciones del cierre de Radiotelevisió Valenciana: pensar en el futuro". A: Marzal Felici J., Izquierdo Castillo J. i Casero Ripollés A. (Eds.): *La crisis de la televisión pública. El caso de RTVV y los retos de una nueva gobernanza*. Barcelona, Castellón, Bellaterra, València: UAB, UJI, UPF, UV (Colección Aldea Global), pp. 23-38.